

KIITOS KAIKESTA JA HYVÄÄ ELÄMÄÄ!

Tarinallinen tulevaisuustyöskentely Akseli-työpajoissa

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Syksy 2006
Jaana Lehtinen

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

LEHTINEN, JAANA Kiitos kaikesta ja hyvää elämää
Tarinallinen tulevaisuustyöskentely Akseli-työpajoissa

Opinnäytetyö, 28 sivua, 2 liitesivua

Syksy 2006

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö käsittelee nuorten työpajassa tapahtuvaa tarinallista tulevaisuustyöskentelyä, Tulevaisuuskertsiä. Työn tavoitteena on avata tulevaisuustyöskentelyn teoriapohjaa sekä kuvata toteutetun tulevaisuustyöskentelyn prosessi. Tavoitteena on käyttää opinnäytetyötä jatkossa apuna Tulevaisuuskertsi-menettelmän siirtämisessä työntekijöille, jotka eivät ole aiemmin tätä menetelmää käyttäneet. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus toteutettiin Lahden nuorisopalveluiden Akseli-työpajoissa touko-kesäkuussa 2006.

Teoriaosassa selvitetään sosiaalipedagogiikkaa ja sosiokulttuurista innostamista tulevaisuustyöskentelyn teoriapohjana ja tarinallisuutta sosiaalipedagogiikan työvälineenä. Sosiaalipedagogiikka ammatillisena toimintana ja työalana ymmärretään sosiaalisten ongelmien lieventämisenä ja ehkäisynä pedagogisin keinoin. Sosiokulttuurinen innostaminen on yksi tapa toteuttaa sosiaalipedagogiikkaa. Innostamisen tavoitteena on ihmisten saattaminen, rohkaiseminen ja aktivointi tunnistamaan arjen ongelmia ja etsimään niihin omien mahdollisuuksien ja voimavarojen mukaisia ratkaisuja. Toiminnan subjektina on ihminen itse. Tarinallisuus työvälineenä tähtää aina muutokseen ja uusiin tulkintoihin omasta elämäntilanteesta. Tässä työssä tarinallisuus toimii käytännön työvälineenä tulevaisuuden hahmottamiseksi sekä positiivisen identiteetin rakentamiseksi.

Sosiokulttuurinen työote näkyi ohjaajien tavassa toimia ryhmän vetäjinä, ilman, että ohjaajat määrittivät toiminnan lähtökohtia ja suuntaa. Ohjaajien kyky asettua osaksi ryhmää ja toimia koko ajan dialogisessa suhteessa nuorten kanssa oli prosessin onnistumiselle välttämätöntä. Tulevaisuuden suunnittelussa tarinallisuus oli käyttökelpoinen työmenetelmä, koska tarinoiden kerronta poisti todellisuuden rajat ja mahdollisti mielikuvituksen käytön oman tulevaisuuden kuvaamisessa.

Asiasanat: tarinallisuus, tulevaisuustyöskentely, työpajatoiminta, sosiokulttuurinen innostaminen

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme of Social Services

LEHTINEN, JAANA Thanks for everything, have a good life
Narrative future activities at Akseli-workshops

Final Thesis, 28 pages, 2 appendices

Autumn 2006

ABSTRACT

This final thesis work deals with the narrative future activities called Tulevai-suuskertsi, which have taken place at youth workshops. The thesis aims at opening up the theory basis as well as describing the future activities process. The goal is to enable workers unfamiliar with the method to use it in the future. The thesis is occupational by nature, and the occupational part was implemented at Akseli-workshops of Lahti youth services in May-June 2006.

The theory section deals with social pedagogy and socio-cultural encouragement in terms of narrative future activities. Social pedagogy as an occupational function is about mitigating and preventing social problems. Socio-cultural encouragement is one way to materialize social pedagogy. Encouragement is directed to bolster one's own initiative in acknowledging and solving every-day life problems, in accordance with his/her possibilities and strengths. The individual himself is very much in the loop. The method always aims at inducing a change and new interpretations on one's state of life. A positive identity and the ability to perceive one's future are being achieved by narrative future activities.

The socio-cultural working manner was manifested by the way how instructors operated. This occurred without the instructors determining the basis or direction of the activities. The instructors' ability to adjust as part of the group and conduct an ongoing dialogue with the youngsters proved imperative to the process. The narrative working method turned out to be a useful method as telling stories abolished reality boundaries and enabled the use of one's own imagination to be involved in delineating one's future.

Key words: narrative working method, future activities, workshop activities, socio-cultural encouragement

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA	2
2.1 Sosiaalipedagoginen työote	2
2.2 Sosiokulttuurinen innostaminen	3
2.3 Innostajan rooli ja ominaisuudet	3
2.4 Innostamisen ulottuvuudet	4
3 TARINALLISUUS	5
3.1 Tarinallisuus toiminnan lähtökohtana	5
3.2 Elämäntarinat	6
3.3 Tarinat identiteetin rakentajina	6
3.4 Tarinallisuus Tulevaisuuskertsissä	7
4 TYÖPAJA TULEVAISUUDEN SUUNNITTELUN PAIKKANA	8
4.1 Työpajatoiminta	8
4.2 Akseli-työpajat toimintaympäristönä	9
5 TULEVAISUUSKERTSI	11
5.1 Ryhmän muotoutuminen	11
5.2 Kertsin toteutus	12
5.3 Matka tarinoihin alkaa	12
5.3.1 Kerhon aloitus	12
5.3.2 Mitä nuoret halusivat Tulevaisuuskertsiltä?	13
5.3.3 Menneisyyden tarinat	14
5.3.4 Henkilökohtainen hyvä elämä	14
5.3.5 Tulevaisuustyöskentelyä draaman keinoin	15
5.3.6 Kuka sinä olet -tehtävä	15
5.3.7 Piknikillä Pikku-Veskun puistossa	16
5.3.8 Ohjaajien ammatilliset tarinat	16
5.3.9 Omat tarinat toisen esittämänä	17
6 TULEVAISUUSKERTSIN ARVIOINTIA	18
6.1 Ohjaajien ajatuksia työmenetelmästä	18
6.2 Ohjaajien ajatuksia nuorten prosessista	19
6.3 Palaute nuorilta	20
7 POHDINTA	22
LÄHTEET	26
LIITTEET	28

1 JOHDANTO

1990-luvun loppupuolella suurin syy työttömyyteen oli laman aiheuttama työpaikkojen häviäminen. Nuorten vaikeaan työllisyystilanteeseen vastattiin perustamalla nuorille työpajoja, jotka tarjosivat nuorille tukityötä. Pajoille tulleet nuoret olisivat muissa olosuhteissa olleet normaalisti työmarkkinoilla. 2000-luvulle tultaessa työllisyys oli kohentunut, mutta osa nuorista ei päässyt kiinnittymään työmarkkinoille joko puutteellisen koulutuksen tai erilaisten sosiaalisten ongelmien takia.

Lahden kaupungin nuorisopalveluiden Akseli-työpajat ovat toimineet vuodesta 1995 alkaen työllistäen lahtelaisia 17 – 24-vuotiaita työttömiä nuoria. Keväällä 2004 Lahden kaupungin nuorisopalvelut palkkasi nuorisotyöntekijä, draamapedagogi Anne Pässilän kehittämään Akseliin uusia työmuotoja parantamaan nuorten sijoittumista työmarkkinoille. Kehitystyön tuloksena syntyi menetelmä, jossa nuoret pohtivat ryhmässä omaa tulevaisuuttaan erilaisten toiminnallisten menetelmien kautta. Yhteinen nimittäjä toiminnallisille menetelmille oli tarinallisuus. Nuoret antoivat menetelmälle nimeksi Tulevaisuuskertsi tai lyhyemmin Kertsi, joten käytän työssäni tätä nimeä.

Tulevaisuuskertsi on kehittynyt jokaisen ryhmän mukana. Jokainen prosessi on erilainen, koska ryhmän nuoret vaihtuvat. Aiemmin Kertsillä ei ole ollut tietoista teoreettista viitekehystä, eikä sen toimintaa ole kuvattu kirjalliseen muotoon Pässilän vetämien ensimmäisten kertojen jälkeen. Opinnäytetyöni tavoitteena on avata sitä teoriaa, joka vaikuttaa Tulevaisuuskertsin toiminnan taustalla. Lisäksi kuvaan Tulevaisuuskertsin toimintaa kirjalliseen muotoon niin, että sitä voi jatkossa levittää käyttöön myös sellaisille työntekijöille, jotka eivät ole olleet mukana toiminnassa alusta asti. Opinnäytetyöni on toiminnallinen. Toiminnallinen osa on toteutettu Akseli-työpajoissa touko-kesäkuussa 2006. Opinnäytetyöni on hankkeistettu palvelemaan työnantajani Lahden kaupungin nuorisopalveluiden Akseli-työpajojen kehittämistyötä.

2 SOSIAALIPEDAGOGIIKKA

Opinnäytetyöni aiheena olevan Tulevaisuuskertsin toiminnan tietoperusta löytyy sosiokulttuurisesta innostamisesta. Sosiokulttuurisen innostamisen viitekehys sisältää niitä toiminnan elementtejä, jotka ovat tärkeitä nuoren innostamisessa ottamaan haltuun oman elämänsä suunnittelua ja toteutusta.

2.1 Sosiaalipedagoginen työote

Sosiaalipedagogiikka ammatillisena toimintana ja työalana ymmärretään sosiaalisten ongelmien ehkäisyä ja lieventämisenä pedagogisin keinoin. Sosiaalipedagogiikalla tarkoitetaan huomion kiinnittämistä kasvatuksellisiin näkökulmiin toiminnassa, jossa pyritään edistämään ihmisten liittymistä yhteisönsä ja parantamaan heidän mahdollisuuksiaan selvittää arjen ongelmistaan. Sosiaalipedagogiikan keskeisiä piirteitä ovat oikeudenmukaisemman maailman tavoittelu, jossa samalla aktivoidaan yksilöitä toimimaan elinolojensa parantamiseksi. (Hämäläinen & Kurki 1997, 13 - 15.)

Sosiaalipedagogiikassa on kyse suhtautumis- ja ajattelutavasta suhteessa sosiaalisiin kysymyksiin. Se ei ole pysyvää, vaan sosiaalipedagogiikka pyrkii koko ajan kehittymään ympäristön sosiaalisten muutosten mukaan. Yksilön kasvaminen yhdessä yhteisönsä kanssa kohti parempaa elämää nähdään sosiaalipedagogiikan ytimenä. Tarkoituksena on kasvattaa yksilöä ottamaan vastuuta sekä oman elämänsä että koko yhteisön yhteisen hyvän lisäämiseksi. Sosiaalipedagogiikka pyrkii aina kohti parempaa, se on muutoksen pedagogiikkaa. (Hämäläinen & Kurki 1997, 34 - 36.)

Sosiaalipedagoginen työote merkitsee työn lähtökohtien ja toiminnan hahmottamista sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä käsin. Joissakin tulkinnoissa sosiaalipedagogiikan katsotaan rajoittuvan sosiaaliseen lapsi-, nuoriso- ja perhetyöhön, mutta usein sosiaalipedagogiseen työhön luetaan koko ihmisen elinkaari. Sosiaalipedagoginen työ tukee asiakasta hankkimaan sellaisia taitoja ja valmiuksia, joiden kautta asiakkaat kehittävät sosiaalisia resurssejaan ja luovat suhteita muihin ihmisiin. (Hämäläinen & Kurki 1997 16 - 18.)

2.2 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurinen innostaminen on yksi tapa toteuttaa sosiaalipedagogista työtettä, jossa tavoitteena ovat ihmisten saattaminen, rohkaiseminen ja aktivointi tunnistamaan arjen ongelmia ja etsimään niihin omien mahdollisuuksien ja voimavarojen mukaisia ratkaisuja. (Hämäläinen & Kurki 1997, 200 – 202). Ihmisten tasa-arvo, vapaus ja itsemääräämisoikeus ovat keskeisiä tavoitteita sosiaalipedagogisessa työssä (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 1999,10).

Leena Kurki sanoo innostamisen pyrkivän edistämään sosiaalista vuorovaikutusta ja tasavertaista kohtaamista sekä herkistämään ihmistä havainnoimaan ympäristöään ja omaa rooliaan yhteisössään. Yksi sosiokulttuurisen innostamisen keskeisistä ajatuksista on, että ihminen itse toimii aktiivisesti laadullisen muutoksen aikaansaamiseksi. Subjektius toiminnassa tarkoittaa osallisuutta toiminnan lähtökohtien määrittelyyn, tavoitteiden asettamiseen sekä toiminnan toteuttamiseen ja arviointiin. (Kurki 2000, 24 - 26, 133 - 135.) Jotta subjektius toteutuisi sosiokulttuurisessa työssä, on oleellista löytää sellaisia toiminnan muotoja, jotka mahdollistavat erilaisten ryhmien kohtaamisen niiden itsensä hyväksymillä ehdoilla. (Harju-Tolppa 2004, 12).

2.3 Innostajan rooli ja ominaisuudet

Innostumisen ja osallistumisen aikaansaamiseksi tarvitaan innostajaa, joka toimii yhteisön herättelijänä ja osallistumisen ylläpitäjänä. Hänen tehtävänsä on saattaa ihmisiä yhteen ja johdattaa heitä dialogiin yhteisen asian äärelle. (Kurki 2000, 7 - 8.) Innostajan on tunnettava hyvin työkenttensä ja yhteisönsä, jossa hän toimii, jotta hän pystyy aikaansaamaan sellaisia prosesseja, jotka edistävät yhteisön ja sen jäsenten hyvää elämää. Innostajan tehtävänä on huolehtia ryhmänsä toiminnan edellytyksistä ja mahdollistaa toiminnan syntyminen ryhmäläisistä eikä ryhmän vetäjästä käsin. (Kurki 2000, 81.)

Voidakseen kohdata ihmisten ja toiminnan mukanaan tuomat ongelmat, innostajan pitää tuntea itsensä ja olla itsensä kanssa tasapainossa. Avoimuus ja kärsivällisyys kuuluvat myös hyvän innostajan ominaisuuksiin. Innostajan pitää

saada ihmiset syttymään, kiinnostumaan kulloinkin käsillä olevasta aiheesta. Jotta syntyisi aitoa innostamista, on työntekijän asettauduttava dialogiin ryhmän ja sen jäsenten kanssa. Mahdollisuus dialogiin edellyttää innostajalta positiivista ihmiskäsitystä, jossa uskotaan, että jokainen ihminen pystyy omalta osaltaan muokkaamaan sitä yhteisöä, jossa hän elää huolimatta lähtötilanteestaan. (Hämäläinen & Kurki 1997; 206, 230 - 234.)

Innostamisen kautta syntyvälle toiminnalle on ominaista vuorovaikutuksellisuus ja tasavertaisuus. Innostamisen tuloksena syntyvässä toiminnassa myös innostaja on osa ryhmää ja osallistuu toimintaan tasavertaisena jäsenenä, vaikka hänen roolinsa on myös viedä toimintaa eteenpäin. (Kurki 2000, 25 - 26.) Innostajan tehtävänä on herätellä ryhmää tutkiskelemaan suhdettaan ympäristöönsä ja motivoida heitä aloitteellisuuteen oman ympäristönsä ja sosiaalisten verkostojensa rakentamiseen ja arviointiin (Kurki 2006).

2.4 Innostamisen ulottuvuudet

Kurki näkee sosiokulttuurisella innostamisella kolme ulottuvuutta: kasvatuksellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen. (Kurki, 2006). Tässä työssä kasvatusta ymmärretään ihmisten auttamiseksi tulemaan oman elämänsä subjektiksi. Toikko (2002) tarkastelee sosiokulttuurista työtä sosiaalityön menetelmänä ja hän näkee sosiokulttuurisen työn sisältävän sekä kulttuurisen että sosiaalisen työn näkökulman. Näkökulmat saavat eri työmuodoissa erilaiset painoarvot. Sosiaalityön välineenä käytetyssä sosiokulttuurisessa työssä painottuu muutoksen aikaansaaminen yhteisön tilanteessa. Näissä prosesseissa taiteella on merkitystä lähinnä keinona tuottaa yhteisölle uusia näkökulmia ja tulkintoja mahdollistaen siten ryhmän sisäistä dialogia. Kulttuurinen ulottuvuus nousee selkeimmin esille yhteisötaiteen alueella. Taide sijoitetaan sellaiseen arkiympäristöön, jossa sen toivotaan herättävän ihmisissä keskustelua ja uusia tulkintoja sekä taiteesta että ympäristöstään. (Toikko 2002, 273 - 274.)

Työpajatoiminnassa sosiokulttuurisen työn viitekehystä on aiemmin käytetty mm. taide- ja mediapajoissa. Taide- ja mediapajojen toiminnan sisältö muodostuu erilaisista taiteen ja kulttuurin osa-alueista. Taide- ja mediapajoilla näytellään,

tehdään musiikkia ja multimediaa tai kokeillaan kuvataiteen eri lajeja. Taiteellinen toiminta luo tilan, jossa nuorilla on mahdollisuus prosessin aikana itse määrittää elämänsä ongelmakohtia. Taide toimii sosiokulttuurisen työskentelytilan luojana. (Toikko 2002, 280 - 281.)

Sosiaalipedagogista työtä on tehty myös Kuopiossa työpajalla. Kuopion Kanto-projekti oli kuopiolaisten nuorten työllistämiseen tarkoitettu projekti, joka aloitti toimintansa vuonna 1995. Projektin tarkoituksena oli saattaa mahdollisimman monia nuoria työhön tai koulutukseen pajajakson jälkeen. Kanto-projektissa sosiaalipedagoginen työote ei ollut tietoista, mutta sen toimintatavat ovat kuitenkin vastanneet sosiaalipedagogiikan ajatusmallia. Nuoria tuettiin kokonaisvaltaisesti, joten työelämään ohjaamisen rinnalla tuettiin myös nuorten elämänhallintaan liittyviä asioita. Toiminnassa on korostettu nuoren omien taitojen etsimisen ja vahvistamisen tärkeyttä. (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 1999, 83 - 85.)

3 TARINALLISUUS

3.1 Tarinallisuus toiminnan lähtökohtana

Sosiaalipedagogisen toiminnan käytännön menetelmistä ei ole olemassa määriteltyä luetteloa. Menetelmät perustuvat aina siihen lähtökohtaan, että toimijoina ovat asiakkaat itse, olipa sitten kyseessä korjaava tai ennaltaehkäisevä työ. Oleellista on, että toiminta perustuu dialogiin ja herättää toimijoissa kiinnostuksen elinolojensa muutokseen. Erilaiset elämykselliset ja taiteelliset menetelmät ovat varsin käytettyjä sosiaalipedagogiikan ja sosiokulttuurisen innostamisen työvälineinä. (Hämäläinen & Kurki 1997, 48 - 49.) Tässä opinnäytetyössä tarinallisuus on yhteinen nimittäjä, joka kokoaa kaikki käyttämämme toiminnalliset menetelmät yhdeksi kokonaisuudeksi.

Tarinallinen ja omaelämäkerrallinen työskentely on lisääntynyt viime aikoina useiden eri alojen työskentelykäytännöissä. Tarinallisuuden on todettu soveltuvan hyvin erityisesti kasvatukseen ja hoitotyöhön, mutta sitä käytetään enenevässä määrin myös sosiaaliryhmien työmenetelmänä. (Heikkinen 2001, 125.) Tarinoiden käyttö

työvälineenä tähtää aina muutokseen ja uusiin tulkintoihin omasta elämäntilanteesta (Hänninen 1999, 142). Kuten aiemmin on todettu, sosiaalipedagogiikka on muutoksen pedagogiikkaa, joten tarinallisuus soveltuu erinomaisesti sosiaalipedagogisen työtöteen toteutukseen.

3.2 Elämäntarinat

Elämäntarina on ihmisen omista historiallisista vaiheistaan luoma kertomus. Se voi olla vain ihmisen mielessä, sisäisenä, tai ihminen on voinut muuttaa sen kielelliseen muotoon, kerrotuksi tai kirjalliseksi tarinaksi. Ihminen luo siis kuvaa itsestään sekä itselleen että muille. Tarinan kertominen muille antaa mahdollisuuden tarkastella omaa tarinaansa ulkoapäin, muiden silmin. Kertominen antaa myös muille mahdollisuuden tulkita tarinan tapahtumia. Uudet tulkinnat voivat johtaa myös kertojan tekemiin uusiin tulkintoihin ja sitä kautta sisäisen tarinan muuttumiseen. (Hänninen 1999, 55 - 57.)

Sisäisellä tarinalla on useita tehtäviä. Eräs niistä on sijoittaa ihminen ympäristössään ja elämässään laajempaan yhteyteen. Tarinan avulla ihminen jäsentää itselleen omaa paikkaansa sosiaalisessa ympäristössään. Toisena tehtävänä on hahmottaa aikaperspektiiviä: menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Menneisyyden ja nykyisyyden tulkinnat luovat mahdollisuuden muodostaa positiivisia tarinoita tulevaisuudesta. Toiminnallaan ihminen toteuttaa tulevaisuustarinoitaan. (Hänninen 1999, 59 - 71.)

3.3 Tarinat identiteetin rakentajina

Identiteetti on ihmisen käsitys itsestään suhteessa muihin ja ympäristöönsä. Jälkimodernissa tulkinnassa identiteetti ei ole pysyvä, perustavaa laatua oleva minuus, vaan se voi olla hyvinkin vaihteleva ja alati muuttuva käsitys itsestä suhteessa kulttuuriin, sosiaaliseen ympäristöömme sekä muihin ihmisiin. Se, miten tulemme kohdelluiksi, vaikuttaa siihen, miten itseämme määrittelemme. (Sava & Katainen 2000, 22 - 23.) Zygmunt Bauman (1996, 200 - 204) näkee identiteetin rakentumisen sarjana kokeiluja, yrityksen ja erehdyksen kautta tapahtuvana minän koostamisprosessina. Hänen mukaansa identiteetin

kehittymistä on mahdotonta arvioida kehityksen näkökulmasta, sillä prosessilla ei ole tavoitetta tai kiintopistettä, johon kehittymistä voisi verrata. Identiteettiä postmodernissa maailmassa pitää siis Baumanin mukaan kutsua muuttuvaksi eikä kehittyväksi. Nykyajassa elää rinnakkain useita erilaisia ihmiskäsityksiä, jotka puolestaan vaikuttavat ihmisen tapaan hahmottaa itseään ja omaa identiteettiään (Heikkinen & Huttunen 2002, 167).

Tarinallinen identiteetti on ihmisen oma, tarinoiden kautta muodostettu käsitys siitä kuka minä olen (Sava & Katainen 2000, 24). Tarinaa itsestään voi luoda monin tavoin. Minna Strömberg on tutkinut omaelämäkerrallista työstämistä kuvataiteen keinoin. Hän lähtee ajatuksesta, että lisääntynyt ymmärrys itsestä tukee ihmistä sekä nykyhetkessä että tulevaisuudessa. Vahva identiteetti auttaa kohtaamaan ja sietämään erilaisuutta. Ihmisellä on tarve kuulua johonkin. Kuuluminen voi liittyä perheeseen, sukuun, kulttuuritaustaan tai aatteelliseen yhteisöön. Tunne kuulumisesta johonkin, mihin haluaa kuulua luo turvallisuutta ja siten vahvistaa identiteettiä. Kuuluminen johonkin antaa myös perspektiiviä hahmottaa itseään suhteessa muihin. (Strömberg 2000, 134 - 135; Bardy 2002, 13.)

Heikkisen ja Huttusen (2002, 174 – 177) mukaan kertominen ja uudelleenkertominen rakentavat ihmisen käsitystä itsestään. Se mitä kerrotaan, on eletyn elämän suodattamaa ja toisaalta kerrottu kertomus vaikuttaa kokemukseen elämästä. Kertomus ja elämä antavat toisistaan vastavuoroisia ja toisiaan rikastavia tulkintoja. Itsestä kerrottu tarina antaa ihmiselle uuden näkökulman itsestään ja saattaa siksi vaikuttaa koko hänen tulevaisuuteensa esimerkiksi uusien elämänarvojen muodossa.

3.4 Tarinallisuus Tulevaisuuskertsissä

Tulevaisuuskertsillä on kaksi tapaa käyttää tarinallisuutta. Tarinallisuus toimii työvälineenä tulevaisuuden hahmottamiseen. Kertomalla tarinoitaan ryhmässä ja tekemällä niistä uusia tulkintoja sekä yhteistä tarinaa, saavat ryhmän jäsenet mahdollisuuden rakentaa itselleen uutta, positiivista tulevaisuusvisiota. Tässä tarinallisuus on siis lähestymistapa käytännön työhön. Tulevaisuuskertsissä

käytetään tarinoita myös erilaisilla menetelmillä kerrottuna identiteetin luomisen välineenä. Kerronta voi tapahtua valokuvien, tekstien, kuvataiteen tai draaman keinoin, mutta keskustelujen kautta se aina kuitenkin myös muuttuu kielelliseksi. Hännisen mukaan ihmisen itseymmärrys ja sosiaalinen todellisuus muotoutuvat juuri kielen kautta. (1999, 14 - 15).

Identiteetti määrittää kuka minä olen. Postmodernin tulkinnan mukaan nykyihmisen identiteetti ei ole pysyvä, vaan rakentuu aina uudelleen suhteessa merkityksellisiin toisiin. Erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa merkitykselliset toiset vaihtuvat, joten identiteettikin muuttuu liikuttaessa tilanteesta toiseen. Varsinkin nuoren identiteetin etsintä voi olla jatkuvaa muuttumista ja kokeilemista. Minuuksia kokeillaan ja hylätään muoti-ilmiöiden tavoin. Jos nuori ei löydä sellaista minuutta, jonka tuntee omakseen ja joka on henkilökohtainen eikä ulkoapäin määritetty, voi nuori vieraantua itsestään. Masennus, arjen hallinnan ongelmat ja kiinnittymättömyys yhteiskuntaan voivat olla seurausta itsestään vieraantumisen. (Sava & Katainen 2004, 22 – 24; Heikkinen & Huttunen 2002, 171 - 174.)

4 TYÖPAJA TULEVAISUUDEN SUUNNITTELUN PAIKKANA

4.1 Työpajatoiminta

Valtioneuvoston asetus julkisesta työvoimapalvelusta (1344/2002, 23§) määrittelee työpajan sosiaalisesti yhteisöksi, jossa työskentelyn ja siihen liittyvien ohjaus- ja valmennuspalveluiden avulla pyritään parantamaan ensisijaisesti pitkään työttömänä olleiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten valmiuksia hakeutua koulutukseen, työhön tai yrittäjäksi. Vates-säätiö ja Valtakunnallinen työpajayhdistys ovat yhteisessä käsitteenmäärittelyssään laajentaneet käsitettä:

Työpaja on erityistyöllistymisen yksikkö, joka tarjoaa eri-ikäisille asiakkaille (valmentautujille) mahdollisuuden saada tukea työ- ja yksilövalmennuksen keinoin. Työpaja voi olla työllistymisen monipalvelukeskuksen erillinen toimintayksikkö tai kokonaan erillinen yksikkö. Työpajojen kohderyhmä painottuu muuten heikossa työmarkkina-asemassa oleviin henkilöihin. (Ylipaavalmiemi ym. 2005, 9.)

Työpajatoiminta on perinteisesti keskittynyt tarjoamaan nuorille tötaitoja sekä ohjausta työn tai koulutuspaikan hakuun. Työpajoille tulevien nuorten lähtötilanteet ovat kuitenkin 2000-luvulla muuttuneet ja työttömyyden syy ei enää ole pelkästään puutteellinen ammattitaito tai työkokemuksen puute, vaan yhä useammalla nuorella on vaikeuksia kiinnittyä työelämään sosiaalisten syiden tai tulevaisuudensuunnitelmien selkiytymättömyyden takia. Työmarkkinat ovat muuttuneet, enää ei ole itsestään selvää, että nuori saa kesätöitä ja toisaalta koulutuksen ja työelämän todellisuus eivät aina kohtaa. Työpaikka ei odota jokaista, joka suorittaa ammatillisen koulutuksen. Ammatinvalinta on vaikeaa, koska nuori ei voi ennakolta tietää, mille alalle hän voi jatkossa työllistyä. (Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen 2004, 8 - 11.)

Työn merkitys nuorten elämässä on muuttunut. Koska nuoret ovat tottuneet maailmaan, jossa kaikilla ei ole työtä, on osa heistä sopeutunut elämään ilman työtä ja saamaan toimeentulonsa yhteiskunnan tukijärjestelmistä. (Nyssölä 1994, 17.) Työpajan tehtäväksi onkin tötaitojen opettamisen ohella muodostunut arjen hallinnan kohentaminen sekä nuoren integroiminen yhteiskuntaan, jota tehdään tarjoamalla nuorelle yksilöllistä tukea, yksilövalmennusta. Yksilövalmennuksen ajatuksena on tarjota nuorelle tukea oman työllisyyspolun suunnittelussa sekä tarpeen mukaan asumiseen, ja toimeentuloon liittyvissä asioissa. (Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen, 10.)

Pitkäaikaistyöttömyys ei enää ole nuorten työpajoilla vaatimuksena pajalle pääsyyn. 1.1.2005 astui voimaan nuorten yhteiskuntatakuu. Yhteiskuntatakuu velvoittaa työvoimatoimiston tarjoamaan nuorelle tukityötä, koulutusta tai harjoittelua työttömyyden kestätyä enintään kolme kuukautta. Työpajat ovat yksi tärkeimmistä harjoittelu- ja tukityöpaikkojen tarjoajista. (Työministeriö 2005, 2 - 3.)

4.2 Akseli-työpajat toimintaympäristönä

Akseli-työpajat työllistävät noin 100 lahtelaista työtöntä nuorta vuodessa. Työpajoja on viisi ja ne edustavat eri toimialoja: mediaa, ruokapalveluja, puualaa, metalli- ja autonkorjausalaa sekä käsityöläisyyttä. Jokaisessa pajassa on vähintään

yksi tiiminvetäjä, useimmissa kuitenkin kaksi. Tiiminvetäjien tehtävä nuoren valmennusprosessissa on vastata käytännön työn ohjauksesta sekä yksilöllisen työllistymispolun välitavoitteiden tukemisesta työnteon ohessa. Tiiminvetäjien lisäksi Akselissa työskentelee yksilöohjaaja, joka tekee yhdessä nuoren ja tiiminvetäjän kanssa kunkin tiimiläisen yksilöllisen jatkosuunnitelman sekä seuraa sen toteutumista pajajakson aikana. Yksilöohjaaja auttaa ja tukee nuoria tarvittaessa arjenhallintaan liittyvissä asioissa.

Akselin pajoissa työskentelevistä nuorista 40 % on naisia ja 60% miehiä. Suhde vastaa työttöminä työnhakijoina olevien nuorten sukupuolijakaumaa. Pajojen sisältöä suunniteltaessa on sukupuolijakauma pyritty ottamaan huomioon. Jokaiselle pajalle on kuitenkin mahdollista työllistää sekä miehiä että naisia. Käytännössä käsityöläispaja, Liina&Ekoakseli, on naisten paja ja vastaavasti auto- ja metallipajalla, Teräsakselissa, ei ole koko toiminnan aikana ollut kuin kaksi naista. Muissa pajoissa miesten ja naisten suhde vaihtelee, mutta jokaisessa tiimissä on yleensä molempia sukupuolia.

Akselin toiminnan arvoja ovat nuoren subjektiivisuus omassa elämässään, oikeiden töiden tekeminen ja työn palkallisuus. Akselin nuoret ovat pajalla töissä ja samalla parantamassa omaa mahdollisuuttaan jatkossa kouluttautua ja työllistyä itseään kiinnostavalle alalle. Nuori on oman elämänsä asiantuntija ja siksi vain hän voi määrittää, mitä hän jatkossa haluaa tehdä. Tiiminvetäjien ja yksilöohjaajan tehtävä on auttaa ja tukea nuorta valintatilanteissa ja tehdä näkyväksi erilaisia vaihtoehtoja, joista nuori voi valita. Kaikki pajoilla valmistettavat tuotteet ja palvelut ovat asiakastöitä, joista asiakas on valmis maksamaan. Työn tekemisestä nuori saa palkkaa, jolla hän kykenee elättämään itsensä ilman yhteiskunnan muuta tukea.

Liina&Ekoakseli on käsityöläispaja, jonka työt koostuvat erilaisista kädentaitoja vaativista ja taiteellisistakin töistä. Liina&Ekoakseli tekee sisustusta, puvustusta, somisteita ja teatteritarpeistoja erilaisista materiaaleista ja monenlaisia tekniikoita käyttäen. Pajan toimintakehys tukee luovuutta sekä antaa mahdollisuuksia kokeilla erilaisia töitä ja tekniikoita. Pajan ilmapiiri on uusia ajatuksia herättävä ja siellä onkin parhaat mahdollisuudet kokeilla uusia työmenetelmiä niin

varsinaisten töiden tekemisessä kuin nuorten valmennuksessakin.

Tulevaisuuskerho on löytänyt paikkansa juuri tältä pajalta ja toinen sen tiiminvetäjistä on ollut työparini opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden toteuttamisessa.

5 TULEVAISUUSKERTSI

Tulevaisuuskertsin toimintamalli, jossa ryhmän vetäjät osallistuvat kaikkeen toimintaan ja antavat sen tuotoksiin oman panoksensa, mutta eivät kuitenkaan määritä tekemisen lopputulosta, perustuu sosiaalipedagogiseen ajatteluun ja sen toteuttamismenetelmään sosiokulttuuriseen innostamiseen. Tulevaisuuskerhossa sosiokulttuurinen innostaminen vaikuttaa ryhmään osallistuvien nuorten omaan elämään ja siihen, miten he näkevät omat mahdollisuutensa vaikuttaa elämänsä kulkuun.

5.1 Ryhmän muotoutuminen

Tulevaisuuskertsi toteutettiin Liina&Ekoakselissa, jossa pajalaiset olivat juuri vaihtuneet. Kertsin toteutusta mietittäessä päädyttiin toteuttamaan se yhden tiimin nuorista kootulle ryhmälle, jotta ryhmän kiinteys tukisi ryhmän työskentelyä. Kaikki ryhmäläiset tapaavat toisensa päivittäin ja tutustuvat toisiinsa hyvin. Jos ryhmässä on mukana nuoria useasta eri tiimistä, saattaa ryhmän kiinteys kärsiä, koska kaikki eivät tunne toisiaan yhtä hyvin. Ryhmän koko oli kymmenen henkilöä. Kaksi tiimiläistä ei osallistunut kerhoon, sillä heidän omat kuntotumisprosessinsa olivat sellaisessa vaiheessa, että Tulevaisuuskertsin sisältämä itsensä pohdiskelu ei ollut järkevää tässä ryhmässä. Ryhmään ovat osallistuneet molemmat Liina&Ekoakselin tiiminvetäjät sekä Lahden ammattikorkeakoulun sosionomi-opiskelija Jaana Lehtinen, jonka opinnäytetyön toiminnallinen osa Tulevaisuuskertsi on. Liina&Ekoakselin tiiminvetäjä Heidi Pasanen toimi Jaana Lehtisen työparina Tulevaisuuskertsin toteuttamisessa. Jaana Lehtinen toimii työkseen Akseli-työpajojen päällikkönä.

5.2 Kertsin toteutus

Kertsi toteutettiin touko-kesäkuussa 2006. Kertsi kokoontui yhdeksän kertaa, joista viimeinen oli koko päivän retki Tampereelle. Retkeä lukuun ottamatta kokoontumiset kestivät kaksi tuntia. Kertsillä ei ollut ennalta suunniteltua toimintasuunnitelmaa, vaan ajatuksena oli, että toiminta muodostuu Kertsin etenemisen aikana ryhmän tarpeiden mukaan.

Kertsikerrat noudattivat yhtenäistä rakennetta: virittäytyminen, toiminta, purku, kotitehtävän anto. Aloituksessa käytiin aina läpi senhetkisiä tunnelmia jollakin menetelmällä. Varsinaiseen toimintaan kuuluivat kotitehtävien purku sekä niiden pohjalta syntynyt jatkotyöstö erilaisilla toiminnallisilla menetelmillä. Toiminnan purkuun ja keskusteluun varattiin aina aikaa. Lähes jokaisella kerralla annettiin uusi tehtävä mietittäväksi seuraavaa kertaa varten. Kertsiin kuului myös yhteinen aamukahvi. Yhteinen kahvihetki lisäsi yhteenkuuluvuutta sekä turvallisuutta ryhmässä ja vapautti tunnelmaa keskustelua varten.

Ennen Kertsin varsinaisten kokoontumisten aloittamista vietin yhden päivän tiimissä paperinvalmistuskurssilla, jotta tutustuisin kertsiläisiin jo etukäteen. Samalla kertsiläiset saivat mahdollisuuden tutustua minuun, sillä oma työni Akselissa ei anna mahdollisuutta oppia tuntemaan tiimiläisiä kovin hyvin. Päivän aikana valmistimme paperia, joista koottiin Tulevaisuuskertsille päiväkirja.

5.3 Matka tarinoihin alkaa

5.3.1 Kerhon aloitus

Ensimmäisen kokoontumisen aikana kertsiläisille kerrottiin Tulevaisuuskertsin tarkoituksesta ja tavoitteista. Tavoitteena oli antaa jokaiselle kertsiläiselle mahdollisuus kertoa omaa tulevaisuuttaan erilaisilla tarinallisuuteen perustuvilla toiminnallisilla menetelmillä. Kokoontumisen alussa kerrottiin myös Kertsistä tehtävästä opinnäytetyöstä ja jokainen kertsiläinen allekirjoitti kirjallisen suostumuksen opinnäytetyön tekemiseen (Liite 1). Yksi kertsiläisistä ei halunnut tulla valokuvatuksi, joten valokuvaamisesta luovuttiin kokonaan.

Valokuvaaminen niin, että pitää varoa koko ajan jonkun henkilön osumista kuviin, on hankalaa. Kun kuvia ei oteta lainkaan, voi kuvista kieltäytynyt henkilö olla varma, ettei häntä ole kuvattu.

Tutustuminen toisiimme aloitettiin ensivaikutelmakorteilla. Jokaiselle annettiin oma kortti, johon toiset kirjoittivat millaisen ensivaikutelman olivat hänestä saaneet. Tarkoitus oli lopussa uusia korttitehtävä ja verrata korttien tekstejä. Toisena johdatuksena teemaan oli mielikuvitusmatka, jonka tarinan perustana olivat rentoutus, omien rajojen ylittäminen ja aistit. Kotitehtävänä jokaisen piti miettiä seuraavaksi kerraksi mitä haluaa ja odottaa Kertsiltä jatkossa.

5.3.2 Mitä nuoret halusivat Tulevaisuuskertsiltä?

Toisen kokoontumiskerran alussa tuli ryhmään vielä uusi kertsiläinen, jolle kerrottiin Kertsin toiminnasta. Hän allekirjoitti luvan opinnäytetyön tekemiseen. Virittelynä tähän kertaan toimi aamutunnelmien kertominen väripaperien avulla. Virittelyn jälkeen palasimme edellisellä kerralla annettuun kotitehtävään: mitä haluan ja odotan Kertsiltä? Jakaannuimme ryhmiin ja aloimme keskustella toiveistamme ja odotuksistamme. Kukin ryhmä kirjasi yhteiset asiat paperille muille ryhmille kerrottavaksi.

Tuotoksista huomasi, kuinka alussa toiminta oli, ja että Kertsin idea ei vielä ollut selkiytynyt kertsiläisille. Toisaalta osalla nuorista oli melko selkeät suunnitelmat, joten heidän näkemyksensä Kertsistä oli tässä vaiheessa enemmänkin hauskanpitoa työnteon lomassa. Kertsiltä odotettiin iloisia kahvihetkiä, rentoa yhdessäoloa, ulkoilua, pesäpalloa, yhdessä tehtyjä mukavia asioita, askartelua, tulevaisuuden mietiskelyä pelein ja leikein, pohdiskelua ja mietiskelyä, itseensä ja toisiinsa tutustumista, tulevaisuuselokuvaa, reissua, luovaa toimintaa ja draamaa. Kukaan ei yhdistänyt tulevaisuusasioita suoraan ammatilliseen tai koulutukselliseen yhteyteen. Lopuksi annettiin kotitehtäväksi tuoda seuraavalla kerralla 10 kuvaa tai esinettä, jotka ovat itselle merkityksellisiä tähän asti eletyn elämän näkökulmasta.

5.3.3 Menneisyyden tarinat

Kolmas kerta kului kokonaan kuvien ja niihin liittyvien tarinoiden kertomiseen. Muistelun tueksi olimme ostaneet karkkikaupasta makeisia, joita oli ollut jo pidemmän aikaa markkinoilla tai olivat nyt tulleet uudestaan myyntiin. Muisteluun kului paljon aikaa ja muut ryhmäläiset kyselivät ja kommentoivat toistensa kuvia ja esineitä. Tässä tehtävässä näyttäytyivät monet erilaiset tavat hahmottaa omaa menneisyyttään ja ne ilmensivät esittäjänsä luonnetta ja persoonaa.

Tehtävä oli ymmärretty yhtä monella tavalla kuin oli ryhmäläisiäkin. Joku oli käyttänyt aiheen miettimiseen paljon aikaa ja tehnyt kuvistaan kollaasin, joku toinen taas toi nipun kuvia ja kolmas esitteli pelkästään esineitä. Tehtävä puhutti ryhmää paljon ja kaksi tuntia ei riittänyt asian käsittelyyn, mutta ryhmä jatkoi luontevasti keskusteluaan työnteon lomassa kerhon jälkeen. Kotitehtäväksi tuli kirjoittaa tarina itsestään 90-vuotiaana pitkän, hyvän elämän jälkeen.

5.3.4 Henkilökohtainen hyvä elämä

Tämän kerran virittelynä katsoimme Akselin 10-vuotisjuhliin liittyneen Kymppitiimin edellisen kesän tuotoksen, Hyvää ja kaunista. Hyvää ja kaunista on video, joka kertoo tekijöidensä näkemyksistä millaista on hyvä elämä. Videon tekemiseen osallistui kymmenen 17 – 24-vuotiasta lahtelaista nuorta. Videon katsomisen jälkeen siirryimme kuuntelemaan oman ryhmämme käsityksiä hyvästä elämästä. Edellisellä kerralla oli annettu tehtäväksi kirjoittaa tarina itsestään 90-vuotiaana hyvän elämän jälkeen. Nyt jokainen luki tarinansa muille ääneen.

Tuotoksissa tulivat esiin perusarvot, kuten koti ja perhe, samoin turvallisuus. Tulevaisuuden hahmottaminen on vaikeaa, eikä se tuntunut helpolta kuvittelemalla itsensä vanhaksi ja miettimällä mitä kaikkea elämässä oli tapahtunut aiemmin. Tuotokset eivät kuitenkaan ole tärkeitä, vaan se, että kertsiläiset ovat miettineet tulevaisuuttaan ja sitä, millainen heidän hyvä elämänsä on. Visioilla on taipumus alkaa ohjata toimintaa. Näistä tarinoista tavallisesti niin

keskusteleva ryhmä ei halunnut puhua. Seuraavaksi kerraksi jokaisen piti miettiä, millaisia olisivat heidän elämänsä kymmenen seuraavaa kuvaa.

5.3.5 Tulevaisuustyöskentelyä draaman keinoin

Draaman käyttöön Tulevaisuuskertsin työskentelyssä oli kaksi syytä: alkutoiveissa oli draamaa toivottu ja toisaalta draaman avulla voitiin toteuttaa prosessi, jossa kaikki olivat osallisina tuottamassa yhteistä kertomusta. Draama antaa myös mahdollisuuden kokeilla ilmaisua oman kehon avulla ja ylittää kenties rajojaan löytäen uusia tapoja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa (Bardy & Känkänen 2005, 90 - 91).

Virittelynä itseilmaisuun menimme menninkäismetsään, jossa eläydyimme menninkäisen elämään ja hänen aamupuuhiinsa. Harjoituksen avulla herättelimme kehomme sekä mieleemme uusille asioille. Työskentelyn pohjaksi kävimme läpi joitakin draamatyöskentelyn perustekniikoita, kuten patsaat, still-kuvat ja kone. Kertsiläiset jaettiin ryhmiin, jotka työskentelyn aluksi tekivät omakuva-harjoituksen ja alkoivat sen jälkeen työstää edellisellä kerralla tehtäväksi annettua seuraavaa kymmentä kuvaa heidän elämästään. Alkutyöstön jälkeen jokainen valitsi kolme tärkeintä asiaa, jotka esitettiin muille patsaina. Katsojat kirjoittivat joka patsaasta ensin mieleen tulevan asian paperille. Kun kaikki patsaat oli käyty läpi, oli lattialla paljon sanoja, joista jokaisen piti valita kolme, jotka hänen mielestään kuuluivat yhteen. Kertsiläiset jakautuivat kahteen ryhmään ja alkoivat työstää ryhmän sanoista tarinaa. Valmiit tarinat esitettiin niin, että tarinan kirjoittanut ryhmä oli katsojana ja toinen ryhmä esitti tarinan. Prosessiin sisältyi monta uutta tulkintaa alkuperäisistä tulevaisuudenkuvista. Lopuksi kerrottiin seuraavan kerran tehtävänanto.

5.3.6 Kuka sinä olet -tehtävä

Kuudes Kertsikerta pidettiin Lahden kauppatorilla markkinapäivänä, jolloin Liina&Ekoakseli oli torilla esittelemässä tuotteitaan ja markkinoimassa toimintaansa. Jokaisen kertsiläisen piti haastatella vähintään yhtä ennestään tuntematonta henkilöä ja kysellä häneltä kuka hän oli, mitä hän teki työkseen ja

miten hän valitsi juuri sen ammatin. Osa nuorista ei ollut torilla, mutta he tekivät tehtävän omalla ajallaan.

Tehtävän helpottamiseksi nuorille jaettiin kirjallinen materiaali, jossa oli vinkkejä tehtävän suorittamiseksi. Tehtävässä piti aikajanalla selvittää haastateltavan elämän merkittävimmät tapahtumat tähän päivään asti. Sen jälkeen syvennyttiin henkilön ammatinvalintaan kyselemällä, miten hän oli valinnut ammattinsa ja millaisia opintoja suoritti ammattiin valmistuakseen sekä oliko hän ollut tyytyväinen omiin valintoihinsa. Jatkotehtävänä seuraavaksi kerraksi ryhmäläisten piti verrata haastateltavaansa itseensä.

5.3.7 Piknikillä Pikku-Veskun puistossa

Edellisen kerran haastattelut purettiin piknikillä Pikku-Veskun puistossa. Eväitten syömisen lomassa kävimme läpi haastattelut ja niiden vertailut haastattelijaan. Tehtävä oli lähes kaikille mieleinen ja kiinnostava, vaikka ventovieraan ihmisen haastattelemisen vaatikin joiltakin nuorilta omien rajojen ylittämistä.

Haastattelut herättivät paljon keskustelua ja pohdimme kuka päättää meidän ammatinvalinnastamme, me itse, vanhemmat vai onko se vain sattumaa? Väärän ammatin valinta puhutti myös paljon. Onko pakko jatkaa ammatissa, josta ei pidä, jos sillä voi kuitenkin elättää itsensä? Ohjaako tottumus ja mukavuudenhalu valintojamme? Päällimmäiseksi jäi kuitenkin ajatus omasta vastuusta ja omien valintojen kanssa elämisestä. Toivoa antoi myös se, että jotkut ovat vaihtaneet ammattia mieluisampaan ja toisaalta nykyään on pakkokin hankkia useita ammatteja työuran varrella.

5.3.8 Ohjaajien ammatilliset tarinat

Viimeinen Kertsi ennen Tampereen matkaa keskittyi kerholaisten toiveesta ohjaajien ammatillisiin tarinoihin. Kukin meistä kertoi miten oli päätenyt nykyiseen työhönsä ja millaisia koulutuksia oli käynyt elämänsä varrella. Koulutus- ja työuran käsittelyssä piti käsitellä myös oman elämänsä rakentumista perheen näkökulmasta. Lapsuuden perhe ja nykyinen parisuhde ja lapset ovat osa

kokonaisuutta, eikä niitä voinut jättää pois. Koulutus, työ ja perheeseen liittyvät asiathan yleensä vuorottelevat jollakin tavalla ihmisen elämässä.

Puhuimme pitkään myös niistä epävarmuuden ja tietämättömyyden jaksoista, joita kunkin matkan varrelle oli osunut. Oli hyvä, että ryhmässä mukana olleet aikuiset olivat hyvin eri-ikäisiä, jolloin ammatilliset polutkin muodostuivat erilaisiksi, vaikka nykyinen työ oli kaikilla samantyyppinen.

5.3.9 Omat tarinat toisen esittämänä

Lopetimme Kertsityöskentelymme koko päivän retkeen. Menimme Tampereelle tarinateatteri Wildin vieraksi. Heille oli kerrottu keitä me olimme ja mitä olimme tehneet Tulevaisuuskertsissä tähän mennessä. Tarinateatterin esiintyjät tekivät näkyväksi oman tulkintansa meidän tarinoistamme. Tarinateatterin ohjaaja kyseli asioita ryhmäläisiltämme ja sitten sen pohjalta näyttelijät esittivät tulkintansa. Tarinateatterin jälkeen kävimme Hämeenlinnassa tutustumassa Maailman ihanin tyttö -näyttelyyn. Maailman ihanin tyttö -näyttely ei herättänyt ryhmäläisissämme minkäänlaista pohdintaa siitä, millaisena kukin haluaa itsensä nähtävän. Näyttely oli heille monta huoneellista kauniita valokuvia, erityisesti maisemat kiinnittivät huomiota. Sillä ei tuntunut kuitenkaan olevan sen syvempää merkitystä kenellekään nuorista.

Varsinaisten kerhon kokoontumisten päätyttyä ryhmä kirjoitti vielä loppuvaikutelmakortit kaikista osallistujista. Yhteinen prosessi ei ollut muuttanut kovinkaan paljon vaikutelmia muista ryhmäläisistä, mutta tuttuus oli lisääntynyt, sillä korttien sisältämät arviot olivat suorasukaisempia kuin Kertsin alussa kirjoitettujen korttien. Kommenteissa näkyi myös yhteinen koettu aika ja huumori.

6 TULEVAISUUSKERTSIN ARVIOINTIA

6.1 Ohjaajien ajatuksia työmenetelmästä

Ohjaajat pitivät päiväkirjaa Tulevaisuuskertsin aikana ja sen lisäksi ohjaajat kävivät palautekeskustelu kertsin päättymisen jälkeen. Palautekeskustelu siirtyi lomien takia melko myöhäiseen vaiheeseen, joten aika oli antanut tilaa nähdä selkeästi, mitä prosessissa tapahtui. Toisaalta päiväkirjoissa oli kuitenkin kerhon aikainen palaute ja arviointi toiminnasta.

Sosiokulttuurisen innostamisen ajatuksen mukaisesti kerhon sisältö muotoutui toiminnan aikana niin, että tulevan kerhokerran sisältö suunniteltiin edellisen kerran tekemisen ja ryhmän alussa tuottamien odotusten pohjalta. Odotukset asettivat ohjaajille melkoisen haasteen, koska odotukset olivat lähinnä toiminnan muotoon liittyviä, eivätkä niinkään sisältöön. Itsensä pohdiskelu ja itseensä ja toisiin tutustuminen nousivat kuitenkin esiin kirjatuissa odotuksissa.

Tarinallisuus näkyi koko toiminnassa. Vaikka käytimme erilaisia tekniikoita tarinoiden kertomiseen ja työstämiseen, säilyi tarina kuitenkin koko ajan pääosassa ja ohjasi meitä. Tulevaisuuskerhon tavoitteena oli vahvistaa ja tukea nuoria itse määrittelemään omaa elämäänsä ja tulevaisuuttaan. On vaikea arvioida, kuinka syvälle tähän päästiin, mutta merkkejä jonkinasteisesta vahvistumisesta oli nähtävissä.

Ryhmän toiminta oli sujuvaa, eikä kukaan jättäytynyt pois keskusteluista tai tehtävien purkamisesta, vaikka alussa ja matkan varrellakin tehtiin selväksi, että kukin itse päätti kuinka paljon halusi tuotoksistaan jakaa muille. Ryhmässä oli turvallista työskennellä ja jokainen sai äänensä kuuluviin. Ohjaajien osallistuminen kaikkeen ryhmän toimintaan tasavertaisina jäseninä oli välttämätöntä. Vetäjien omat tarinat toivat erilaisuutta verrattuna suhteellisen samanikäisten nuorten tarinoihin ja toisaalta ohjaajien avoin mukanaolo helpotti myös nuorten turvallisuudentunnetta ryhmässä.

Draamatyöskentely vaatii kehittämistä. Draamakerran sisältö ei ollut suhteessa käytettävissä olevaan aikaan. Jatkossa tähän menetelmään pitää varata enemmän aikaa tai sisältöä muuttaa huomattavasti tehtyä yksinkertaisemmaksi. Draama on vaativa työmenetelmä, jota voisi käyttää koko Tulevaisuuskertsin menetelmänä, jolloin draamatyöskentely saa syvyyttä ja ryhmän jäsenet tutustuvat draamatyöskentelyyn paremmin.

Tarinateatterin käyttö yhtenä välineenä tarinoiden ulkoistamiseen ja uusien tulkintojen tarjoamiseen tuli mukaan melko myöhäisessä vaiheessa Kertsin kulkua. Tarinateatterista olisi voinut saada vielä enemmän hyötyä, jos olisimme osanneet paremmin ohjeistaa teatterin ohjaajaa etukäteen prosessimme aiemmista vaiheista ja tavoitteista. Näinkin toteutettuna se oli toimiva osa Tulevaisuuskertsin toimintaa.

6.2 Ohjaajien ajatuksia nuorten prosessista

Nuorten prosessia on vaikea arvioida ulkoapäin, mutta joitakin asioita on ollut havaittavissa Kertsin aikana. Toiminnan alussa näytti siltä, että pelaamme pesäpalloa ja käymme Linnanmäellä. Kertsin edetessä saattoi huomata, että sekä menneisyyden muistelu että tulevaisuuteen suuntautuvat tehtävät muuttivat keskustelua astetta syvällisemmäksi ja pohdiskelevammaksi kuin aiemmin. Muistelutehtävän purkamisen aikana jokaisesta paljastui uusia piirteitä ja omia käsityksiä siitä, miten hänestä oli tullut sellainen kuin hän oli. Muistelutehtävä aiheutti myös pisimmät jälkikeskustelut. Keskustelu jatkui tiimissä Kertsin jälkeen pitkälle iltapäivään töiden lomassa. Oman elämän aiempien vaiheiden kertominen kuvien ja esineiden avulla auttoi ryhmäläisiä hahmottamaan omien valintojensa vaikutuksia nykyiseen elämäntilanteeseensa. Samalla kävi selväksi myös se, että kaikkiin lapsuuden ja nuoruuden aikaisiin tapahtumiin, kuten vanhempien avioeroon tai muuttoon toiselle paikkakunnalle, nuoret eivät olleet voineet vaikuttaa.

Tulevaisuuden visioiminen oli selvästi vaikeampaa kuin menneisyydestä kertominen. Kirjoituksissa näkyi ja kuului melko pinnallinen pohdinta. Toisaalta yleispätevä kuva modernin yhteiskunnan arvojen mukaisesta tulevaisuudesta, jossa on perhe, omakotitalo ja turvallinen toimeentulo, on helppo tuoda ryhmässä julki. Jälleen törmäämme siihen, että vain osa prosessista tulee näkyväksi, koska jokaisella on itsellään valta rajata se, minkä haluaa jakaa muiden kanssa ja mitä ei. Anita Rubinin (2002, 32 – 34) mukaan nuorten perusarvot ovat pysyneet suhteellisen samanlaisina, kuten suomalaisten arvot yleensäkin. Ydinperhe, pysyvä työpaikka ja koti ovat edelleen nuorten tulevaisuudenkuvissa tavoiteltavia asioita. Näin näytti olevan myös Tulevaisuuskertsin osanottajilla.

Haastattelutehtävä syvensi ryhmän jäsenten tulkintaa sekä haastateltavien valinnoista että omien tulevaisuusajatustensa taustoista ja vaikutuksista omaan elämään. Toisten kokemuksista saatu oppi tuntuu olevan uskottavampaa kuin omat havainnot ja ajatukset. Toisaalta prosessi vaatii myös aikaa, joten uusia tasoja alkaa löytyä, kun prosessi on jatkunut pitempään. Todennäköisesti prosessi jatkuu useimmilla vielä Kertsin loppumisen jälkeen ja siitä pulpahtelee pintaan erilaisia asioita myöhemmissä valintatilanteissa.

6.3 Palaute nuorilta

Pyysimme nuoria kirjoittamaan palautetta tulevaisuuskerhosta. Kirjoittamisen tueksi annoimme listan teemoja tai kysymyksiä, joihin he voivat vastata, mutta palautetta ei rajattu juuri näihin kysymyksiin. Saimme palautteen seitsemältä nuorelta. Palaute keskittyi annettujen kysymysten teemoihin, mutta niin, että kaikki eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin, eivätkä vastaukset aina olleet suoria. Joissakin vastauksissa kuvailtiin, miltä jokin asia oli tuntunut tai millaisia tunnelmia se oli herättänyt kirjoittajassa.

Kertsiä oli kiva ajatella aamulla kotoa lähtiessä ja kävellessä töihin.

Lause kertoo sekä merkityksestä että kerhon synnyttämästä tunteesta. Eniten palautteissa oli kerrottu mielenkiintoisimmista tehtävistä sekä arvioitu ryhmän toimivuutta. Nuoret olivat myös miettineet, mitä hyötyä kerhosta oli ja kenelle.

Ryhmä oli useimpien mielestä turvallinen, koska kaikki tunsivat toisensa. Tärkeäksi koettiin se, että kaikki ryhmäläiset olivat omasta tiimistä. Ryhmä mahdollisti olemisen omana itsenään ja helpotti keskustelua. Ryhmän koko oli useimpien mielestä sopiva, mutta joissakin harjoitteissa olisi saanut olla enemmän väkeä. Väen vähyyteen vaikuttivat sairastumiset. Palautteissa näkyi tulevaisuuskerhon sisällön määrittelemättömyys aloitusvaiheessa.

En ollut perillä, mitä siellä tehdään.

Kertsi alkoi mukavasti, me emme ymmärtäneet, mitä siellä oli meneillään.

Kommenteista voi päätellä, että olemme onnistuneet ainakin jotenkin toteuttamaan sosiokulttuurisen innostamisen ajatusta yhteisestä tehtävämäärittelystä, koska alussa nuorten palaute kertoo, ettei toiminnalla ole ollut havaittavaa suunnitelmaa ennen toiminnan aloittamista. Sisältö on muotoutunut matkalla.

Vain kahdessa palautteessa oli kirjoitettu ohjaajista ryhmän jäsenenä. Toisessa kommentissa oli kiitetty sitä, että ohjaajat olivat osa ryhmää ja toimivat kuten muutkin ryhmäläiset: olivat kaikessa mukana. Toisessa kommentissa arvioitiin ohjaajien taitavuutta ryhmän vetämisessä:

Taisivat tietää mitä tekivät.

Tehtävien arvioinnissa syntyi suurin hajonta. Lähes jokaisella oli oma suosikkitehtävänsä ja toisaalta samasta tehtävästä saatettiin sanoa, että se oli paras tai aivan kamala. Kuka sinä olet - tehtävä oli useimpien mielestä hyvä, koska siinä kuuli muiden tarinoita. Haastattelu koettiin myös kaikkein vaikeimmaksi tehtäväksi. Yleisesti tulevaisuuteen liittyvät tehtävät ja keskustelut koettiin kiinnostavammiksi kuin menneisyyden tutkistelu. Toisaalta joku kertoi, että lähitulevaisuuteen liittyvä tehtävä ahdisti häntä.

Tulevaisuuden miettiminen on näille nuorille selvästikin vaikeaa ja sitä ei kovin paljon tehdä, vaan eletään vain tässä hetkessä. Palautteista kävi ilmi, että

useimmat kokivat tulevaisuuskerhon hyvänä, koska se pakotti miettimään tulevaisuutta. Samalla se antoi myös uutta tietoa ja jaettuja kokemuksia tulevaisuuden rakentamisen pohjaksi. Kerho antoi myös toivoa, herätti uusia mahdollisuuksia ja samalla antoi luvan itse päättää kouluttautumisen ja työelämään kiinnittymisen aikataulusta.

Koko kerho oli kuin leikki, mutta opimme tärkeitä asioita.

7 POHDINTA

Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena oli toteuttaa Lahden Nuorisopalveluiden Akseli-työpajoissa nuorten tulevaisuudensuunnittelua tukeva prosessi ja avata sen teoreettista perustaa. Tarkoituksena oli, että opinnäytetyötäni voi jatkossa käyttää apuna Tulevaisuuskertsi-menetelmän siirtämisessä työntekijöille, jotka eivät aiemmin ole olleet prosessia toteuttamassa.

Sosiaalipedagoginen työote ja sosiokulttuurinen innostaminen antoivat Kertsille sen pohjan, josta prosessi lähti liikkeelle. Tulevaisuuskertsin aikana ryhmän jäsenet oppivat tärkeitä asioita omasta elämästään ja siihen liittyvistä asioista, kuten ammatinvalinnasta, työurasta ja siitä millaista hyvä elämä voi heidän näkökulmastaan olla. Palautteiden perusteella yksi tärkeimpiä oivalluksia oli, että tulevaisuuden suunnittelu ja aikatauluttaminen oli jokaisen oma tehtävä. Puhuimme myös siitä, ettei pitäisi jäädä paikalleen, vaan kaikki työkokemus oli hyvästä. Innostaminen onnistui tämän ryhmän kanssa ainakin tässä asiassa.

Arvioidessamme prosessia jälkikäteen, meille selvisi se, että ohjaajien teoreettisen perustan tuntemuksella oli merkittävä vaikutus sekä omaan että nuorten prosessiin. Aiempien Kertsien aikana emme olleet kovinkaan hyvin tietoisia toiminnan teoreettisesta perustasta ja se näkyi työskentelyssämme eräänlaisena päämäärättömyytenä. Tämän prosessin arvioinnin pohjalta saatoin huomata, että vaikka emme prosessin aikana keskustelleet sosiaalipedagogiikasta tai innostamisesta, se kuitenkin ohjasi toimintaamme ja vaikutti omaan käyttäytymiseemme ryhmässä ja ohjaajina. Sosiaalipedagoginen tietoperusta toi

varmuutta toimia ryhmän ohjaajana. Se lisäsi myös ymmärrystä toiminnan tavoitteista ja vaikutti valitsemiimme menetelmiin.

Tarinallisuus kokosi käyttämämme tehtävät yhdeksi kokonaisuudeksi. tarinat olivat hyvä väline etäännyttää asioita itsestään ja katsoa niitä toisten näkökulmasta. Tarinallisuus antoi myös vapautta kertoa omaa tarinaansa ilman, että piti tiukasti pitäytyä siinä, mitä todella oli tapahtunut. Kertoja saattoi tulkita tarinoita itselleen sopivalla tavalla ja siten luoda uutta järjestystä elämänsä tapahtumiin. Tulevaisuuden suunnittelussa tarinallisuus oli käyttökelpoinen työmenetelmä, koska tarinan kirjoittaminen keksitystä tulevaisuudesta poisti todellisuuden rajat ja mahdollisti mielikuvituksen käytön oman tulevaisuuden kuvaamisessa. Mielikuviutus ja koettu fiktiivisyys poistivat esteitä luovuudelta ja tekivät uudet tulevaisuudenkuvat mahdollisiksi.

Tulevaisuuskertsin tarkoitus oli tarjota ryhmäläisille mahdollisuus rakentaa itselleen myönteistä minä-kuvaa. Tarinallisuus tarjosi tähän oivallisen välineen. Kaikki ne tehtävät, joissa saattoi löytää itsestään vahvuuksia ja hyviä ominaisuuksia, tukivat ryhmäläisten positiivista käsitystä itsestään. Lisäksi ryhmän muut jäsenet tukivat prosessia antamalla toisilleen positiivista palautetta ja tulkitsemalla toistensa kertomia, ehkä negatiivisiakin asioita, uudella tavalla.

Arviointi prosessin jälkeen oli tärkeä väline ohjaajien kehittymisen kannalta. Nuorten palaute ja oma arviointimme mahdollistavat toiminnan jatkokehittämisen ja samalla se antaa myös ohjaajille henkilökohtaista palautetta siitä, miten pitäisi jatkossa toimia ja millaisena ryhmäläiset ovat kokeneet ohjaajien toiminnan ja roolin ryhmässä. Palautteen kirjoittaminen palveli myös prosessin päättämistä, sillä kirjoittaessaan palautetta jokainen nuori joutui vielä käymään läpi sen, mitä prosessissa tapahtui ja mikä oli hänelle merkityksellistä prosessissa.

Ohjaajan ammattitaito ja kyky dialogiin ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta nuoret sitoutuivat prosessiin ja tunsivat olevansa tasavertaisia ohjaajien kanssa. Kertsin tapaista prosessia on mahdoton saada aikaan, jos ohjaaja ei kykene asettumaan yhdeksi ryhmän jäseneksi ja kunnioita niitä mielipiteitä ja asioita, joita ryhmäläiset tuovat esiin. Ohjaaja ei säily muuttumattomana prosessin läpi, sillä

hänen on myös itsensä prosessoitava samoja asioita kuin ryhmäläiset. Tulevaisuuskertsissä ohjaajat toivat oman elämänsä merkitykselliset asiat samaan keskusteluun nuorten kanssa. Jos ohjaaja ei ole tasapainossa itsensä kanssa ja jollei hänellä ole riittävästi itsetuntemusta kyetäkseen tuomaan ryhmään jotakin itsestään, ei ohjaajana toimiminen ole mahdollista. Tulevaisuuskertsissä ajatusten vaihto ja vuorovaikutus koko ryhmän kesken toimi hyvin.

Teoreettisten lähtökohtien selvittäminen laajensi ymmärrystäni Tulevaisuuskertsin käytöstä tulevaisuudensuunnittelun välineenä. Työpajatoiminnan yhteiskunnallinen tehtävä on vahvasti yhteiskuntaan integroiva ja sosiaalistava. Tulevaisuuden suunnittelu on tästä näkökulmasta kouluttautumista ja työelämään siirtymistä. Tulevaisuuskertsissä ajatus nopeasta siirtymisestä työelämään ei ollut päällimmäisenä, vaan tuimme nuoria itsenäisiin päätöksiin oman elämänsä suhteen. Prosessissa kaikki valinnat, jotka nuoren mielestä paransivat hänen elämäänsä, olivat yhtä hyviä. Keskustelimme erilaisista vaihtoehdoista ja niiden mahdollisista vaikutuksista kunkin elämään.

Työpajatoiminnassa, jossa nuoret ovat työsuhteessa, ei ole mahdollista käyttää prosessiin niin paljon aikaa, että se pelkästään riittäisi selvittämään kenenkään tulevaisuudensuunnitelmia. Kertsin aikana käsitelimme sellaisia asioita kuin kuka minä olen ja millaisen tulevaisuuden haluan. Seuraava looginen kysymys olisi: miten sen saavutan, mutta tässä prosessissa emme ehtineet siihen asti. Kertsi on hyvä aloitus ja johdatus pohjaksi muille välineille, kuten yksilöohjaukselle, mutta yksinään Kertsi ei riitä nuorille, jotka lähtötilanteessa eivät tiedä, mitä haluaisivat tulevaisuudeltaan.

Olen kuvannut Tulevaisuuskertsin toimintaa sellaisena kuin se tapahtui kuvatulla kerralla. Kuvaus toimii mallina ja pohjana tuleville Kertseille, vaikka toiminta ei niissä toistukaan täysin samanlaisena. Sosiaalipedagoginen teoriapohja säilyy Kertseissä jatkossakin. Jokaisella ryhmällä on oma lähtökohtansa Kertsin alussa ja se muovaa itse toiminnan kunkin ryhmän näköiseksi. Samoin keskustelut, ryhmäläisten ajatukset ja tarinalliset esiintulot vievät prosessin jatkoa aina johonkin ennalta arvaamattomaan suuntaan. Jatkon suunnittelussa on aina otettava huomioon aiempi prosessi, joten valmista kaavaa on mahdoton käyttää. Työni

antaa kuitenkin lukijalle mahdollisuuden ymmärtää, miten tarinallinen prosessi voidaan saada aikaan ja houkuttelee kenties kokeilemaan menetelmää omassa työssään.

Työni herätti joitakin jatkokysymyksiä kuten, miten prosessia voisi viedä vielä enemmän sosiokulttuurisen innostamisen suuntaan niin, että toiminnan ylläpitämiseksi käytetyt menetelmätkin nousisivat ryhmäläisistä. Minun työssäni ohjaajat antoivat kuitenkin aina ryhmäläisten uudet tehtävät. Toiseksi olisi mielenkiintoista selvittää tarinateatterin käyttöä koko prosessin ajan, eikä vain yhtenä pienenä osana toimintaa. Kolmanneksi rajasin työni ulkopuolelle ryhmäläisten prosessin aikana tuottaman aineiston. Oman tutkimuksensa voisi tehdä prosessin vaikuttavuudesta ryhmän ja yksilön tasolla niistä tuotoksista, joita ryhmäläiset prosessin aikana tuottivat. Nyt tuotokset jäivät nuorille itselleen, eikä niitä käytetty tämän työn materiaalina.

LÄHTEET

- Bardy, M. 2002. Syrjäytymisestä, taiteesta ja kehityksestä. Teoksessa Taiteellinen toiminta, elämäntarinat ja syrjäytyminen. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja F 21. Taideteollinen korkeakoulu, Helsinki.
- Bardy, M. & Känkänen, P. 2005. Omat ja muiden tarinat. ihmisyyttä vaalimassa. Stakes, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus, Helsinki.
- Bauman, Z. 1996. Postmodernin lumo. Vastapaino, Tampere.
- Heikkinen, H.L. T. 2001 Narratiivinen tutkimus – todellisuus kertomuksena. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. PS-kustannus, Jyväskylä, 116 – 132.
- Heikkinen, H. L.T. & Huttunen, R. 2002. Tulla siksi mitä olen? Teoksessa Minussa elää monta tarinaa. Kansanvalistusseura, Helsinki, 163 – 183.
- Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. WSOY, Porvoo.
- Hänninen, V. 1999. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Tampereen yliopisto, Tampere
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Vastapaino, Tampere.
- Mönkkönen, K., Nurro, M. & Väisänen, R. 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovelluksia. Opetusjulkaisuja 4/1999. Kuopion yliopisto, Koulutus- ja kehittämiskeskus, Kuopio.
- Rubin, A. 2002 Nuoren ohjenuorat. Tulevaisuusnäkökulman avaamisen merkityksestä. Teoksessa Tulevaisuuskasvatus. PS_ kustannus, Opetus 2000, Jyväskylä, 28 – 49.
- Sava, I. & Katainen, A. 2000. Taide ja tarinallisuus itsen ja toisen kohtaamisen tilana. Teoksessa Taiteeksi tarinoitu oma elämä. PS-kustannus, Jyväskylä, 22 – 37.

Strömberg, M. 2000. Junttaan minuuteni multa, ravitsen juuriani menneellä, kasvatan oksillani tulevaa. Minä itsessäni, suvussani ja ympäristössäni. Teoksessa Taiteeksi tarinoitu oma elämä. PS-kustannus, Jyväskylä, 134 – 149.

Toikko, T. 2002. Marginaalit ja sosiokulttuurisen työn mahdollisuudet. Teoksessa Marginaalit ja sosiaalityö, Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 272 – 288.

Ylipaavalniemi, P., Sariola, L., Marniemi, J. & Pekkala, T. 2005. Sosiaalisen työllistämisen toimialan käsitteet. Vates-säätiö, Helsinki.

Asetus julkisesta työvoimapalvelusta 1344/2002.

Harju-Tolppa, M. 2004. Setlementin monikulttuuristen naisryhmien voimaantuminen ja sosiaaliset verkostot. Ammatillinen lisensiaattityö, Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos, Tampereen yliopisto.

Kurki, L. 2006. Sosiokulttuurinen innostaminen. [Verkkójulkaisu] [Viitattu 11.10.2006] Saatavissa: www.prohumanum.fi/artikkelit/kurki.html.

Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen. Nuorten työpajatyöryhmän esitys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:37.

Nyyssölä, K. 1994. Nuoret ja työmarkkinoiden joustavuus. Nuoren joustava työllistyminen työvoima- ja koulutuspoliittisena ongelmana. Koulutussosiologian tutkimuskeskus raportteja 20, Turun yliopisto.

Työministeriön ja opetusministeriön muistio hallituksen työllisyyden politiikkaohjelman toimeenpano: Nuorten koulutus- ja yhteiskuntatakuun sekä työpajatoiminnan vakinaistaminen. 10.5.2005. Dnro 15/600/2005, 891/39/2005TM

LIITTEET

Liite 1

Hyvä Tulevaisuuskerholainen!

Opiskelen työni ohessa sosionomiksi Lahden ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan laitoksella. Olen 3. vuoden opiskelija ja on opinnäytetyöni aika. Opinnäytetyöni on toiminnallinen, eli se koostuu toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista. Opinnäytetyön tekemiseen on sekä Lahden kaupungin nuorisopalveluiden että Lahden ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan laitoksen lupa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on dokumentoida Akseli-työpajojen tulevaisuuskerho niin, että jatkossa on mahdollista levittää menetelmää Akselin sisällä ja siirtää se työvälineeksi uusille tiiminvetäjille sekä mahdollisesti tarjota menetelmää käyttöön muille työpajoille. Opinnäytetyö toimii jatkossa kouluttamisen tukimateriaalina. Prosessin aikana menetelmälle rakennetaan teoreettinen viitekehys, toteutetaan toiminta tämän ryhmän kanssa sekä arvioidaan toimintaa ja sen mahdollisuuksia nuoren ammatillisten suunnitelmien selkiyttämisen välineenä. Opinnäytetyöhön liitetään kuvaus harjoitteista ja toimintatavoista, joita prosessin aikana käytetään.

Tulevaisuuskerho toimii ehdottoman luottamuksellisesti sekä kerholaisten yksityisyyden suojaa kunnioittaen. Kerhossa käsitellyistä asioista kerrotaan opinnäytetyössä vain yleisellä tasolla, eikä kenenkään henkilön tietoja käyttäen. Prosessin dokumentoimiseksi otan kokoontumisistamme jonkin verran valokuvia.

Tervetuloa kerhoon!

Ps. Jos sinulla on opinnäytetyöstäni tai tulevaisuuskerhosta kysyttävää, tavoitat minut Akselin toimistosta tai puhelimitse p. 050–518 4490.

Jaana Lehtinen

Olen tietoinen, ettei luottamuksellisia tietojani tai henkilöllisyyttäni paljasteta Jaana Lehtisen opinnäytetyössä sekä annan luvan kuvata tulevaisuuskerhon kokoontumisia.

Lahdessa 3.5.2006

(allekirjoitus ja nimenselvennys)